Африкаға сапар

Сабақтың мақсаты:

Оқушыларға Африка материгі туралы толық мәлімет беру.

Міндеттері:

- **Білім беру міндеті :** Африканың ерекшеліктерінен мәлімет бере отырып, материктің географиялық орнының ерекшелігінен және ашылуы мен зерттелу тарихынан мағлұмат беру. Материк туралы ой қалыптастыру.
- **Тәрбиелік міндеті**: *саяси-идеялылыққа, адамгершілікке, еңбекқорлыққа, табиғатты сүйе білуге, мамандық таңдауға, экономикалық және экологиялық көзқарасқа, эстетикалық талғамын арттыруға, патриоттық сезімге, дүниетанымдылыққа баулиды.*
- **Дамытушылық міндеті**: *оқулықтың мәтінімен берілген жоспар бойынша өз бетінше кесте толтырту, атластан кескін картаға түсірту, тірек конспект жазып, ауызша сипаттама жасауға дағды қалыптастыру. Қосымша материалдар арқылы интеллектуалдық деңгейін көтеріп, оқушының пәнге қызығушылығын арттыру, тілін дамыту*

Салем достар! Мені танындар ма? Менімен бірге сапарға дайынсындар ма?

Менімен бірге жаңалық ашуға қалайсың? Мен дайынмын.

Ал кеттік! 7 класс! Мен жол көрстуге, жолбасшы болуға дайынмын.

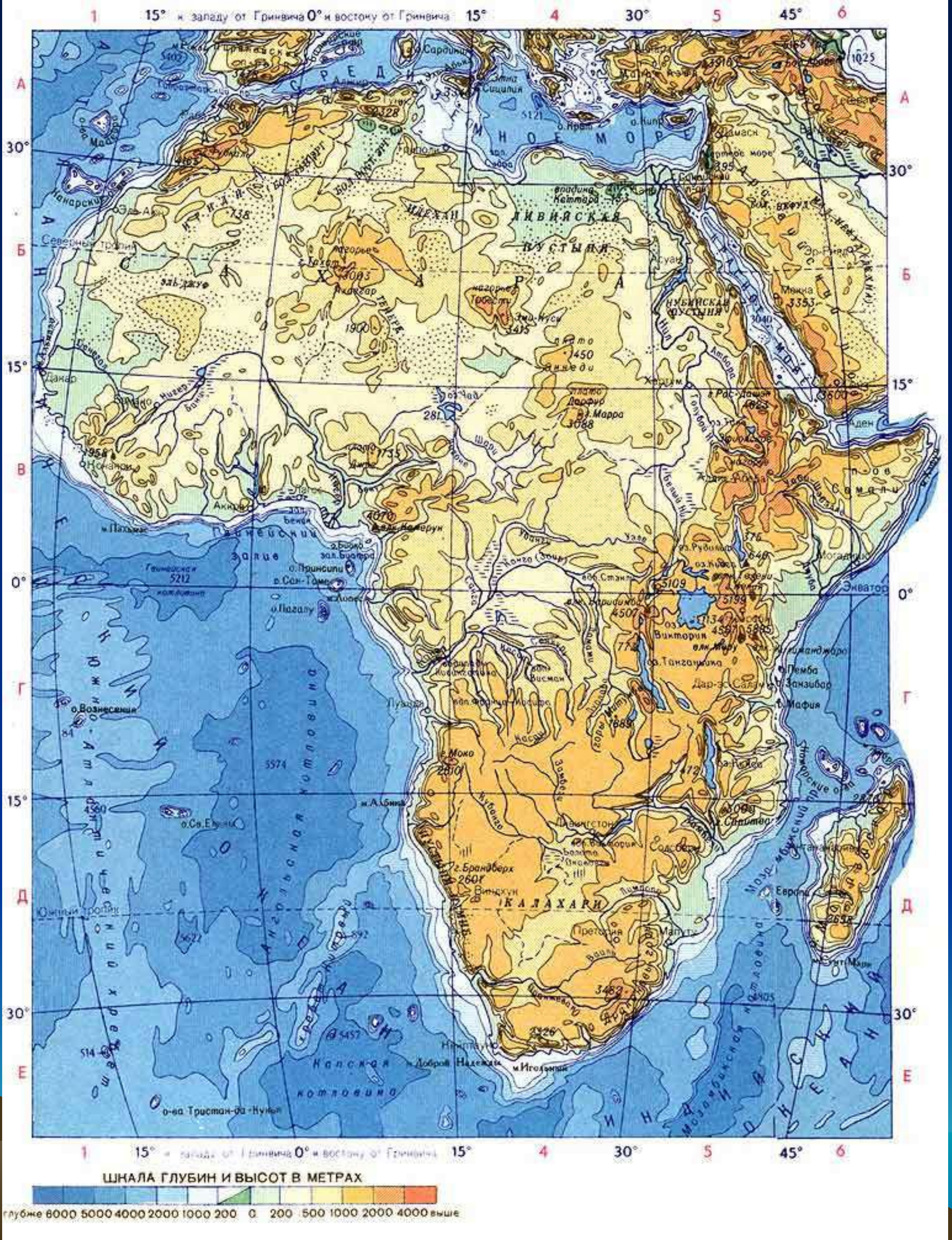
15° к западу от Гринвича 0° к востоку от Гринвича 15° 30° 45°
Средиземное море
Сахара
Ливийская пустыня
Нубийская пустыня
Гвинейский залив
Гвинейская котловина
Ангольская котловина
Капская котловина
Калахари
оз. Чад
оз. Виктория
оз. Танганьика
п-ов Сомали
Индийский океан
о. Вознесения
о. Св. Елены
о-ва Тристан-да-Кунья
м. Доброй Надежды
м. Игольный
Экватор
Северный тропик
Южный тропик
ШКАЛА ГЛУБИН И ВЫСОТ В МЕТРАХ
глубже 6000 5000 4000 2000 1000 200 0 200 500 1000 2000 4000 выше

Африка - көлемі жөнінен Еуразиядан кейінгі екінші материк. Оның жалпы көлемі 29,2 млн. $км^2$

Африканың солтүстіктен оңтүстікке қарай шамамен -8000 км, ал батыстан шығысқа қарай -7500 км.

Африка – ең ыстық материк.

Африкада дүние жүзіндегі ең үлкен шөл– Сахара орналасқан.

Ең ұзын өзен Ніл орналасқан.

Бізді есте қаларлық сапар күтіп тұр.

Атлас тауы

Сахара шөлі

Чад көлі

Камерун жанартауы

Конго өзені

Виктория сарқырамасы

Танганьика көлі

Виктория көлі

Килиманджаро жанартауы

Мадагаскар аралы

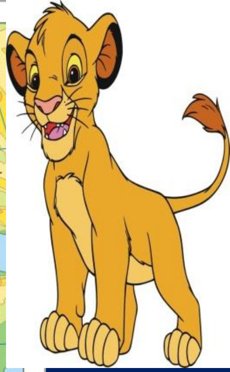

жануарлары қызық па?

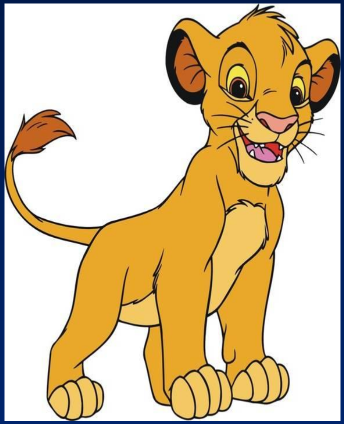

Атлас тауы

Атлас – материктің солтүстік –батысындағы тау жүйесі. Ол шамамен 2000 км. созылып жатыр. Биік нүктесі - Тубкаль (4165 м) тауы.

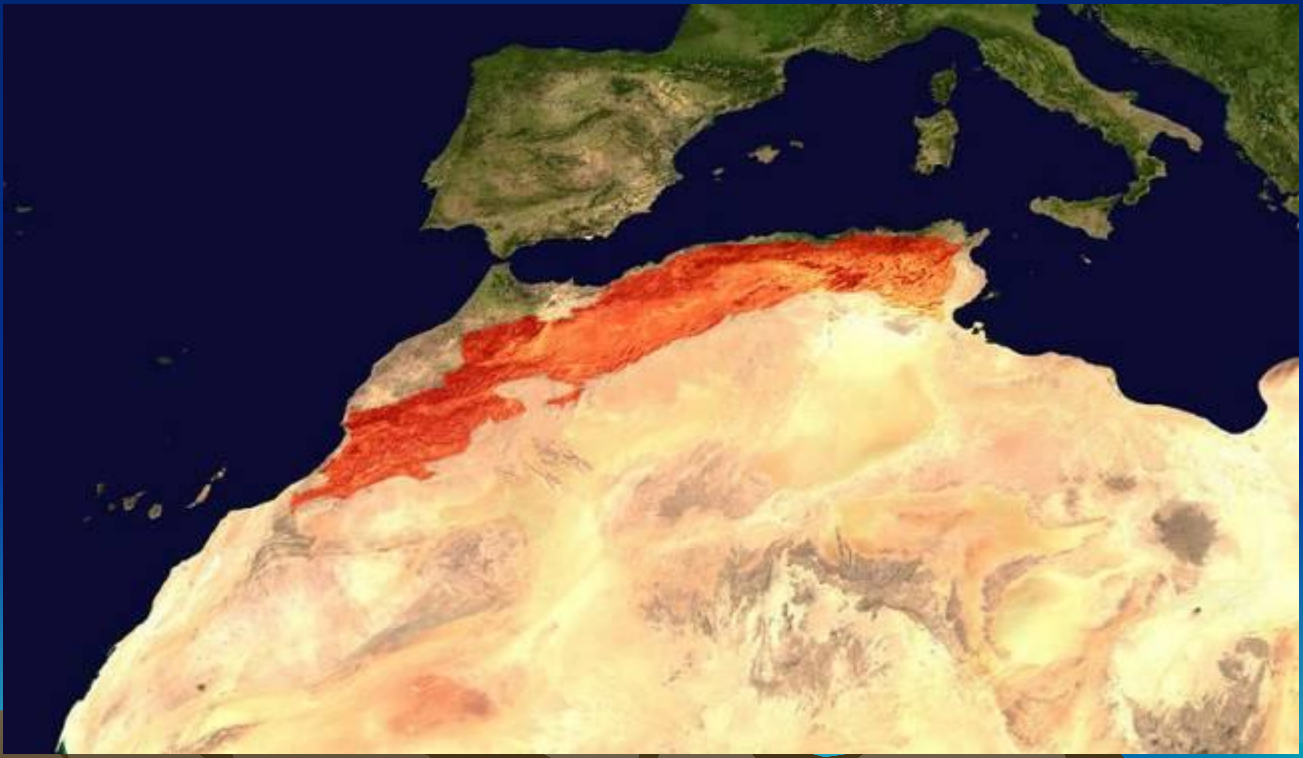

Атластың мәңгі жасыл ормандарында кедр ағаштары өседі.

Ауысу нүктесі

Сахара шөлі

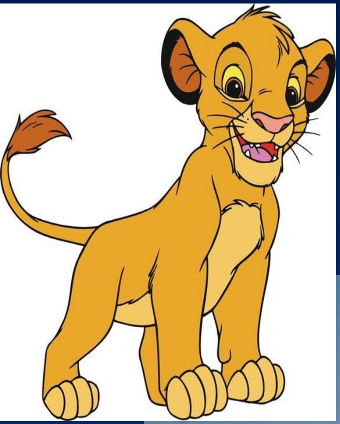

Сахара – дүние жүзіндегі ең үлкен шөл.
Оның ауданы шамамен 8 млн. $км^2$.
Батыстан шығысқа қарай - 5700 км,
ені шамамен 2000 км.
Араб тілінен аударғанда – шөл.

Негізінен Сахара құмды шөл. Олар өте көшпелі және дюналар мен бархандардан тұрады.

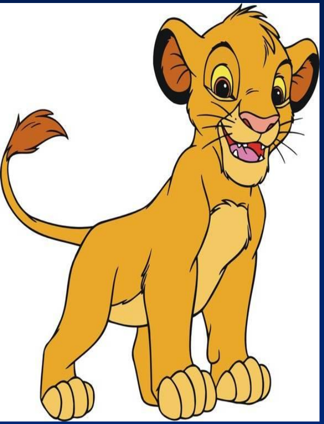

Бірақ жалғыз құм ғана тұрмайды. Сахарада эрги – тастақты аймақтары да кездеседі.

Сахара – жануары түйе. Ол өте қызық жануар. Ол екі аптаға дейін сусыз, азықсыз жүре береді екен. Оның өркешіндегі май суға айналып қорек болады.

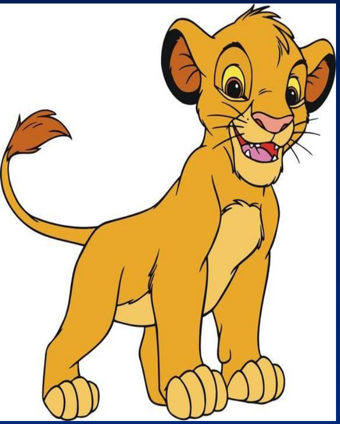

Бірақ Сахарада тіршілік жоқ деп ойлама. Ол жерде оазистер кездеседі.

ОАЗИС - жер асты суларының жер бетіне шығып жатқан суларының орыны.Ол шөлді және шөлейт аймақтарда болады. Оазисте өсімдік тығыз.

Ең әйгілі ағашы – финиктік пальма. «Оазис патшайымы» депте арабтар айтады. Сахара тұрғындары барлық бөлігін қолданады.

Шөлде ерекше бір құбылыс бар. Ол – сағым. Сағым- алдамшы елес.

Ауысу тетігі

Чад көлі

Бұл көл - қалдық көл. Өзеннің бір қызығы «адасқан» деуге болады. Себебі ол өзен өзінің жиектік сызығын өзгертіп тұрады. Қатты ыстықтан буланушылық көбейіп тартылады.

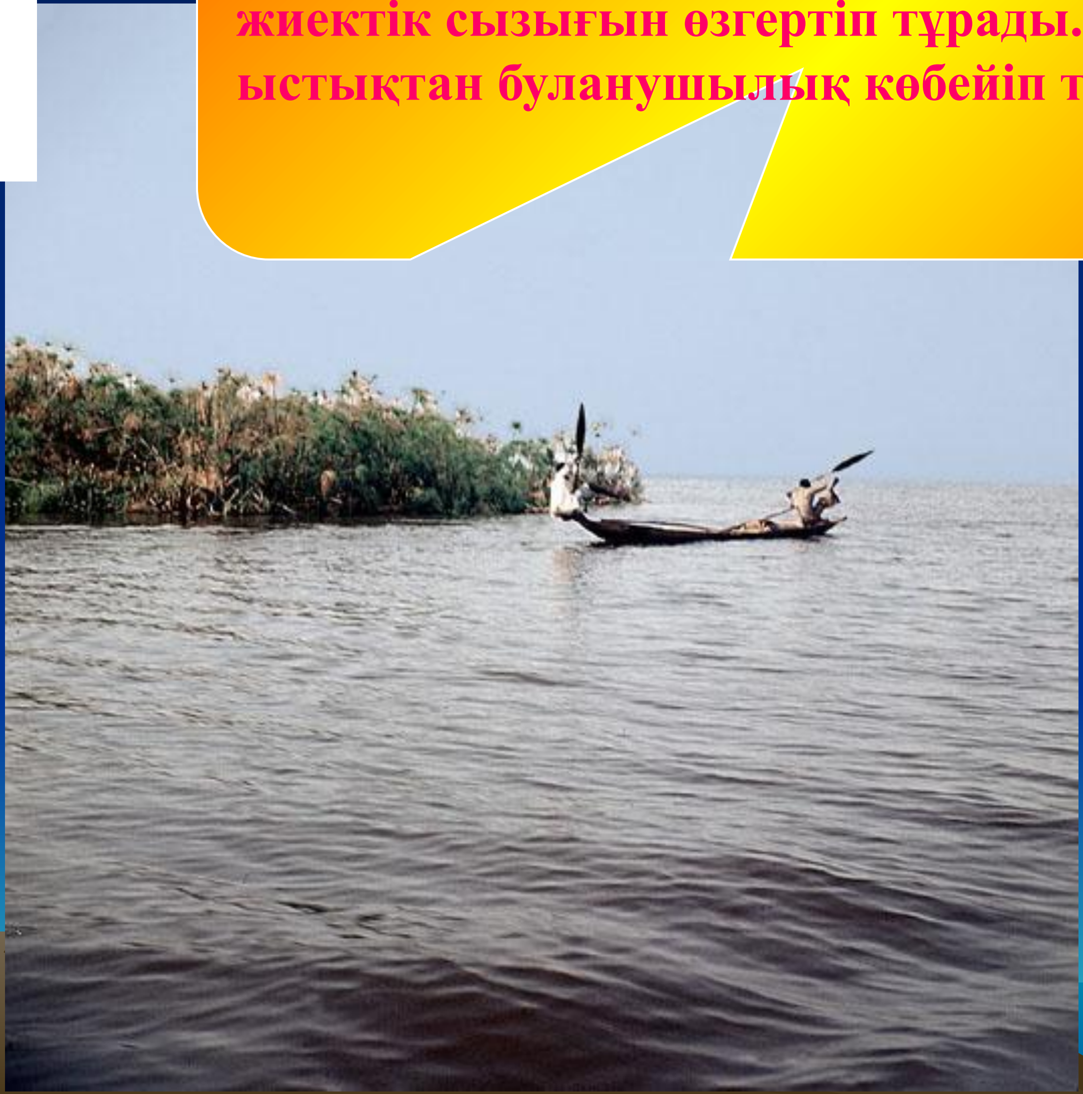

Ауысу тетігі

Камерун жанартауы

Камерун жанартауы эватор белдеуінде орналасқан. Биіктігі 4100 м. Оның биік жерінде сөнбеген кратер Фако, диаметрі 1200 метрге дейін жетеді. Соңғы атқылауы 1959 жылы болды.

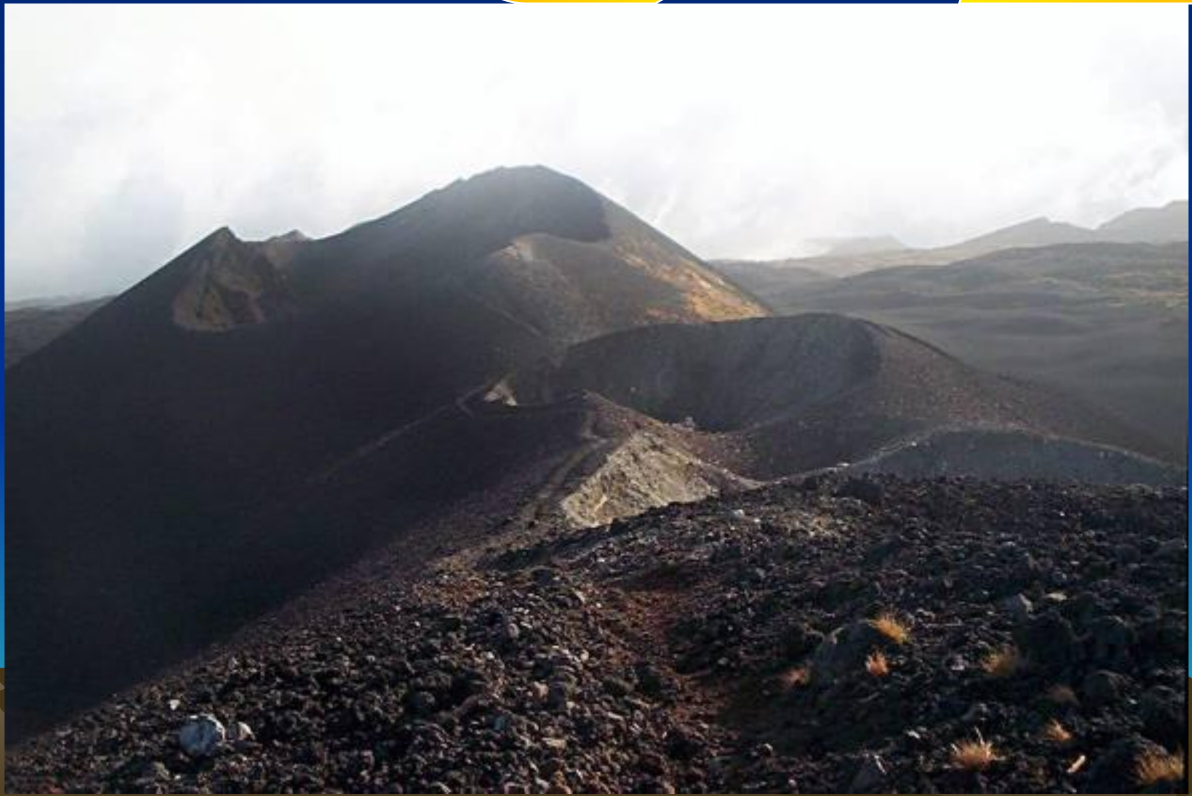

Ауысу тетігі

Конго өзені

Конго - Орталық Африканың суы мол өзені.
Ұзындығы - 4700 км.

Ауысу тетігі

Виктория сарқырамасы

Замбези өзенінің орта ағысында, оның ені 1800 м. жетер жері, су өзінің біктігіне қарай құлайды. Ол - 120 м. Сарқырамаға жақындаған кезде қатты дауыс шығып, тұман торлайды. Жергілікті тұрғындары «дауысы қатта тұман» деп атап кеткен.

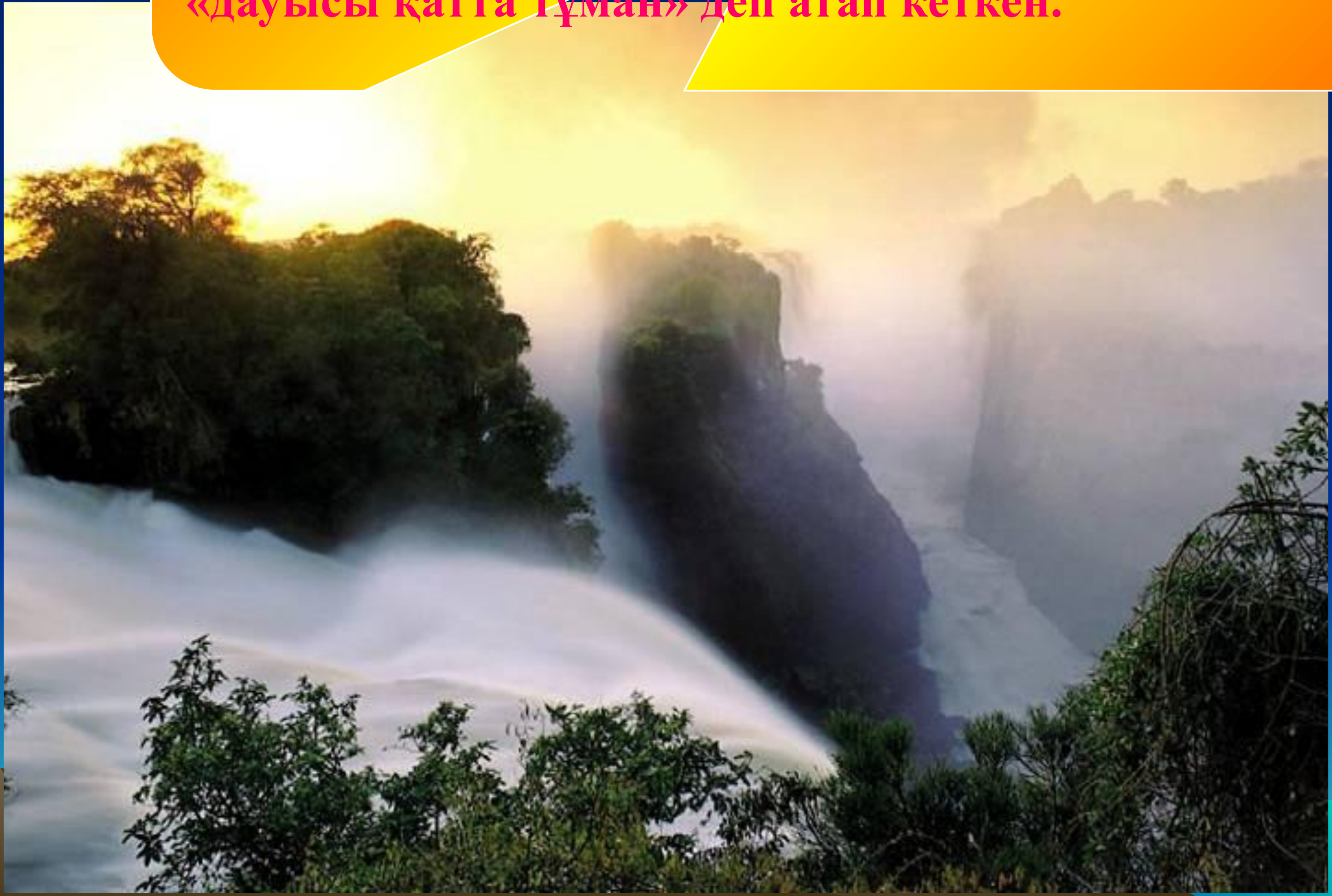

Ал шындығында...

Ауысу тетігі

Танганьика көлі

Танганьика ең ұзын көл. Ұзындығы – 660 км. Ол 774 метр биіктікте орналасқан. Көлде 250 жануарлардың түрі бар, 75% еш жерде кездеспейді.

Ауысу тетігі

Виктория көлі

Виктория көлі–1134 метр биіктікте орналасқан. Оның қызық жері көл – төртбұрышты. Көлде көптеген аралдар бар. Ол көл болғанымен биік толқындар болып тұрады.

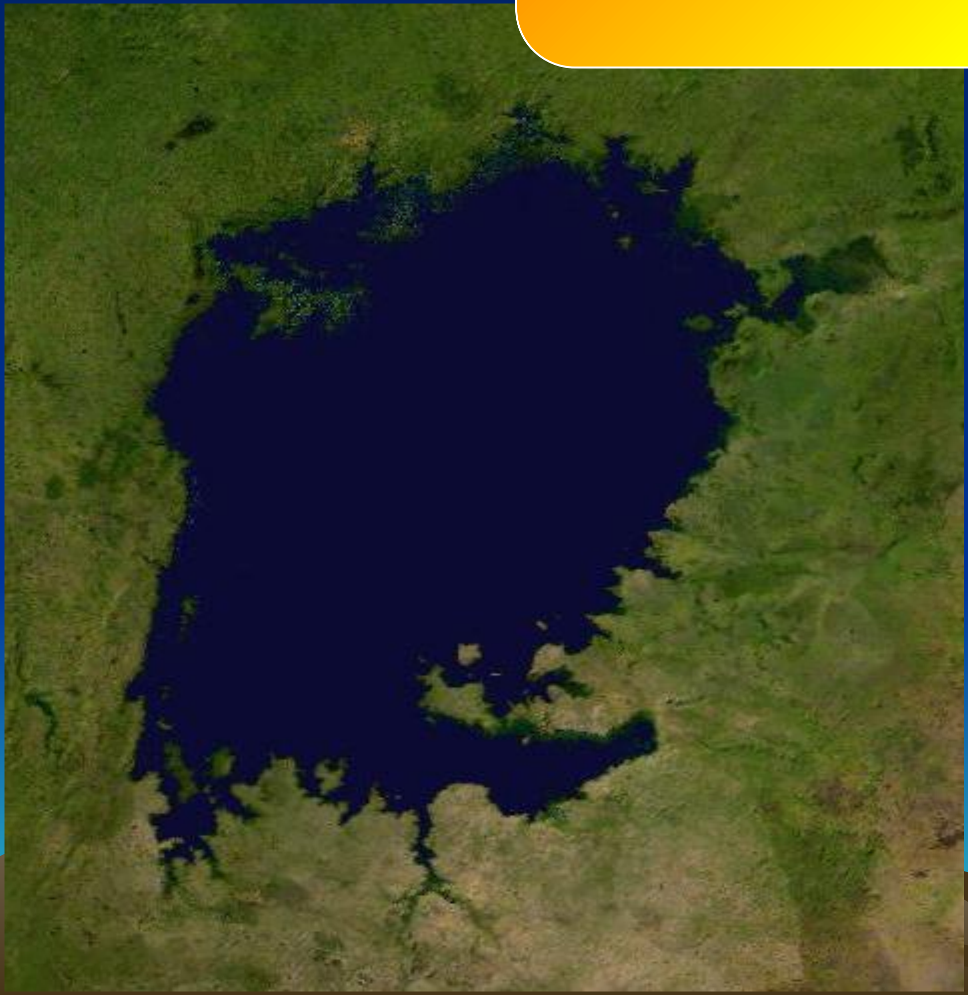

Ауысу тетігі

Килиманджаро жанартауы

Килиманджаро – жанартаулық массив. Жергілікті халық «Суық құдайы тауы» немесе «Жарқыраған тау» деп атайды. Бұл диаметрі шамамен 100 км. Жететін үш сөнген жанартау, қазіргі таңда ұйқыға кеткен жанартаудан: Кибо (5895 м), Мавензи (5183 м) және Шира (4005 м).

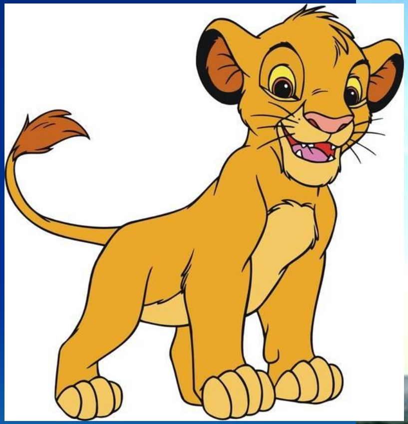

Африка, біздің білетін ең ыстық материк. Бірақ осы Килиманджароның шыңдарында қар мен мұздықтар мекеніні екеніне көз жеткізеді.

Ауысу тетігі

Мадагаскар аралы

Мадагаскар, үнді мұхитындағы ең үлкен арал. Арал биік таулы қыратта (Орталық таулы қырат) биіктігі 800–1200 м. аралда көптеген сөнген жанартаулар мен ыстық бұлақтар бар.

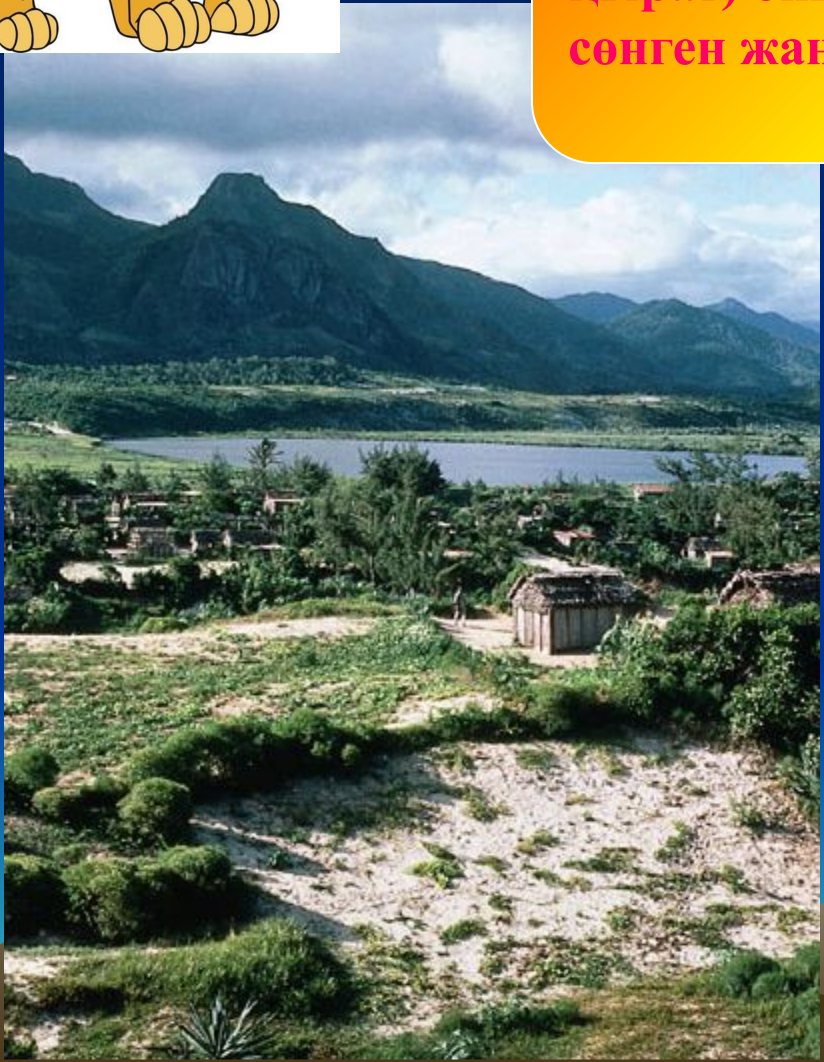

Тек Мадагаскарда лемурларды кездестіресіңдер. «Лемур» сөзі «елес», «өлген адамның жаны» дегенді білдіреді.

Бұл аралда – хамелеонды кездестіруге болады. Олар өздерінің дене түстерін өзгерте алады.

Ауыстыру тетігі

Осымен Африкаға сапарымыз аяқталды. Бірақ біз осымен тоқталып қалмаймыз. Себебі жаңа бастау емес пе?

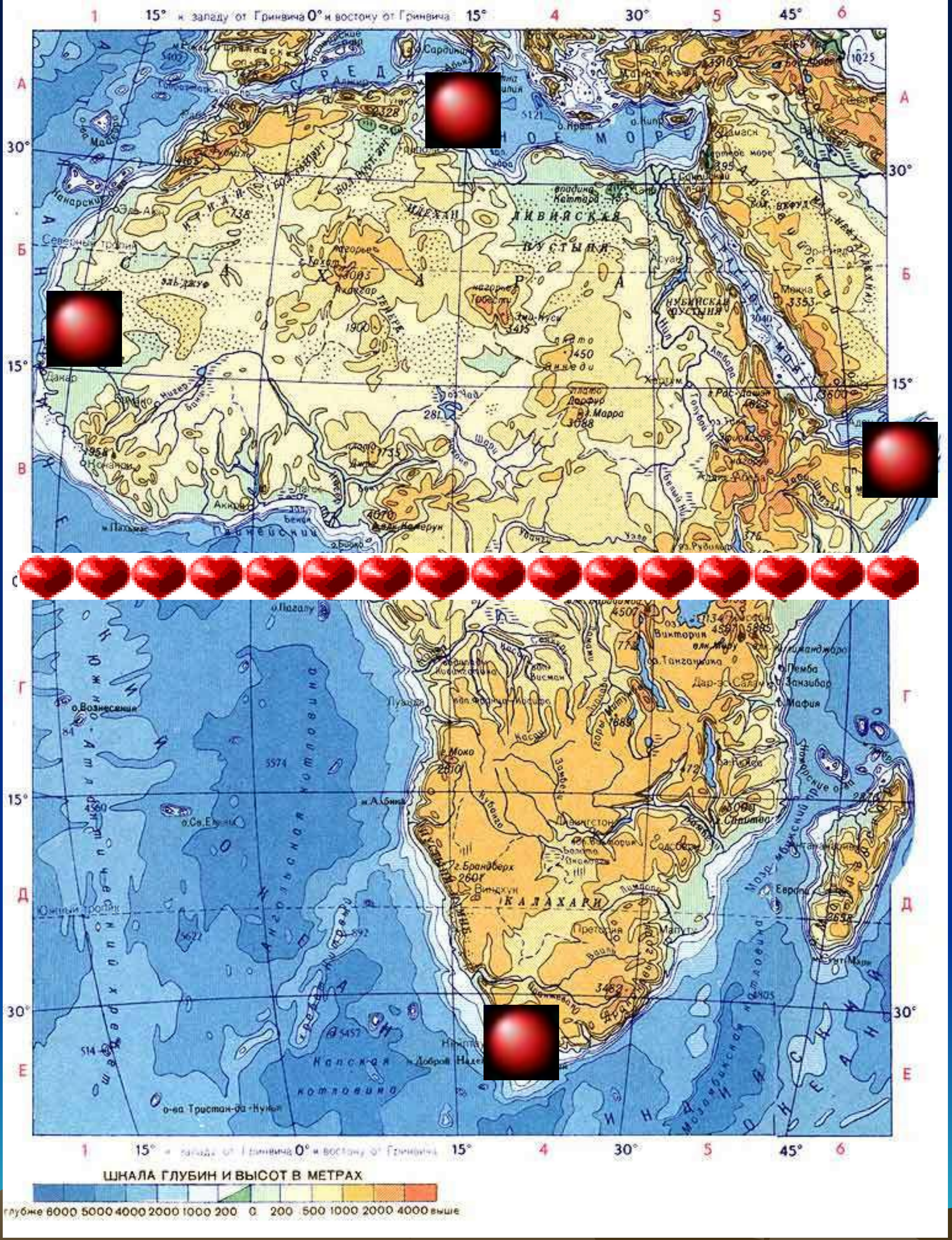

1. Солтүстік – мүйісі
Бен сека
Географиялық координаталары
37° с.е. және 10 °ш.б.
2. Оңтүстік – мүйісі
Игольный(ине)
Географиялық координаталары
36 °о.е. және 20 °ш.б.
3. Батыс – мүйісі
Альмади
Географиялық координаталар
15 ° с.е. және 16 °ш.б.
4. Шығыс – мүйісі Рас-
Хафун
Географиялық координаталар
12 ° с.е және 52 ° ш.б.

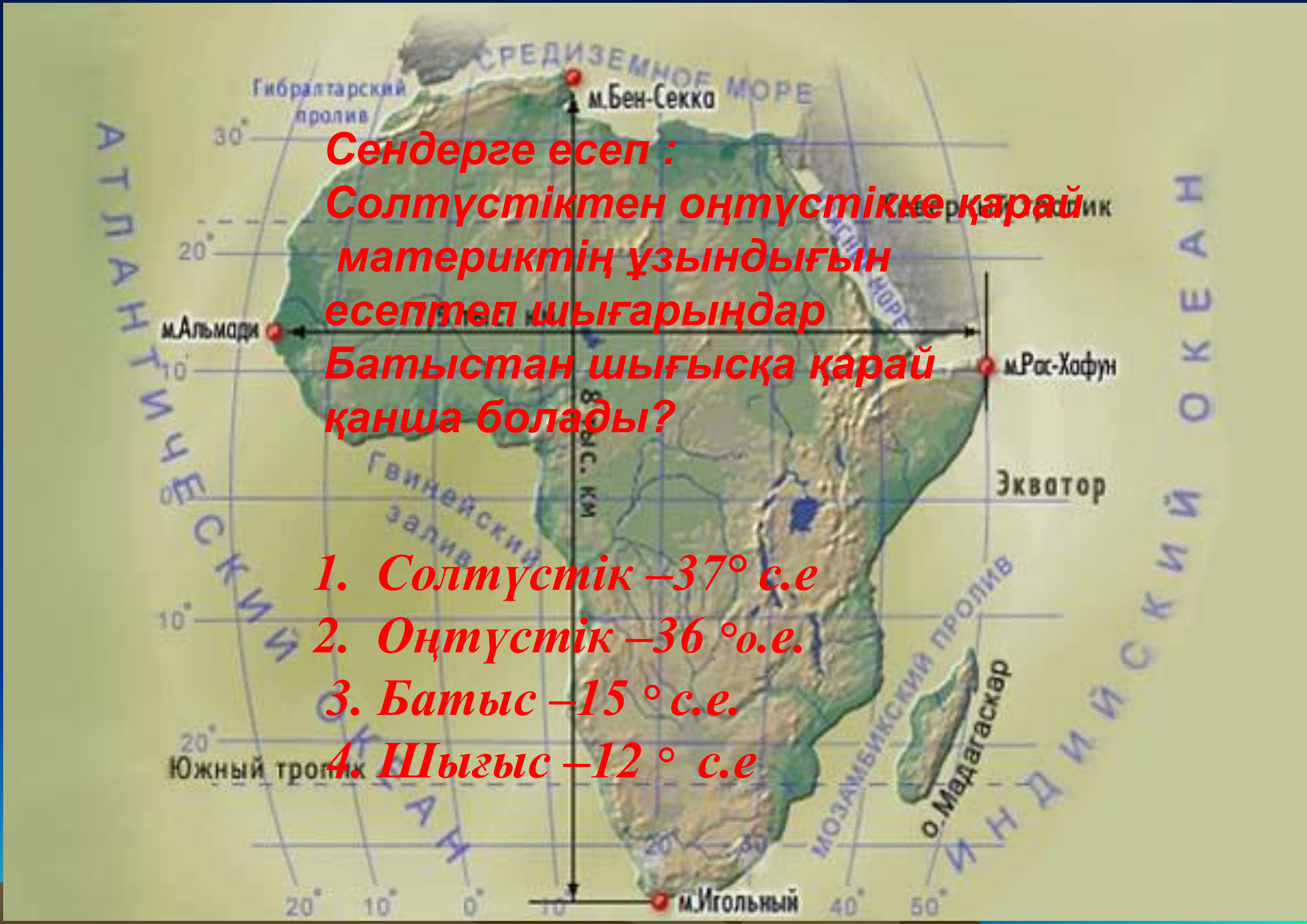

Сендерге есеп :
Солтүстіктен оңтүстікке қарай материктің ұзындығын есептеп шығарыңдар
Батыстан шығысқа қарай қанша болады?

1. *Солтүстік –37° с.е*
2. *Оңтүстік –36 °о.е.*
3. *Батыс –15 ° с.е.*
4. *Шығыс –12 ° с.е*

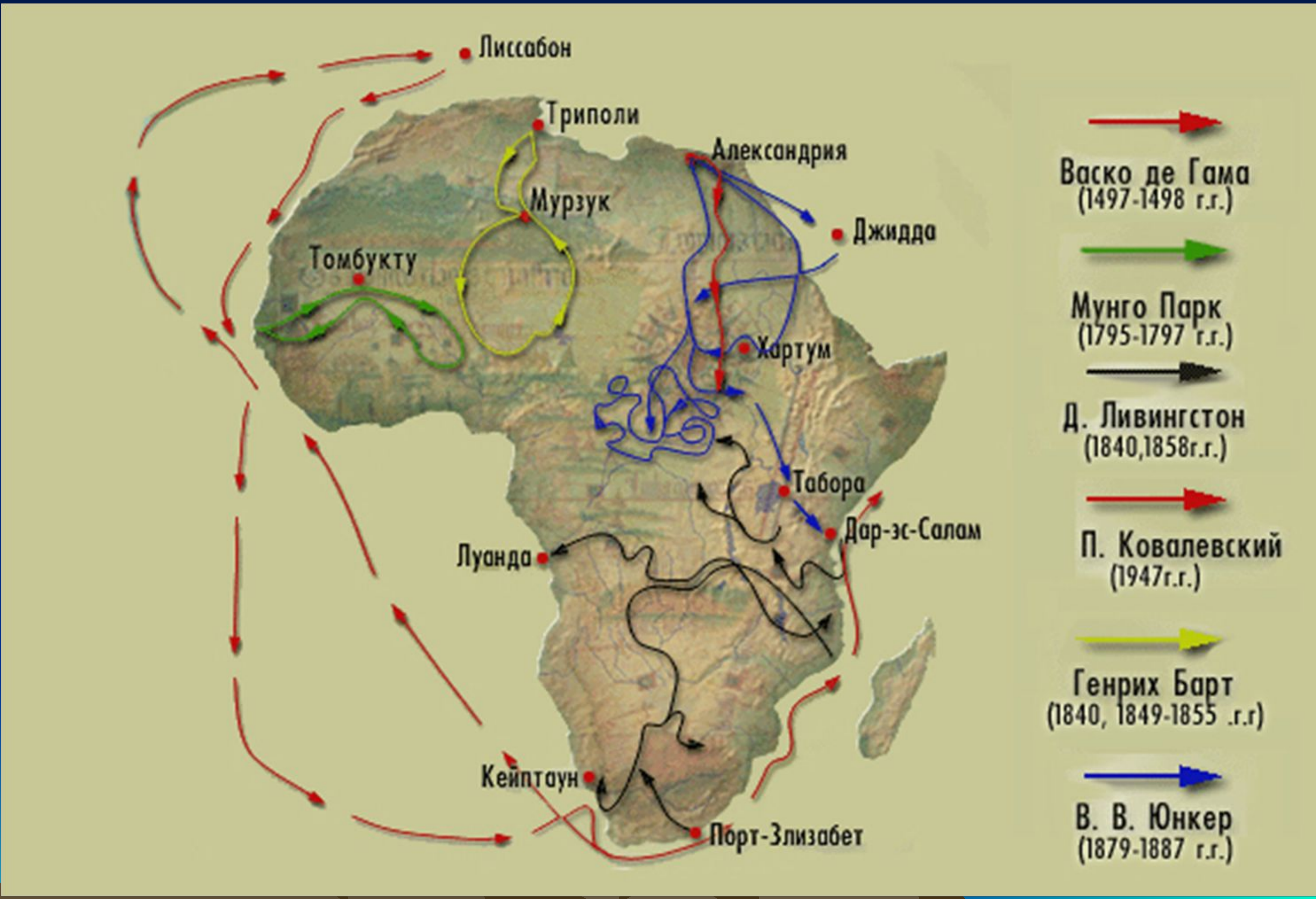
Лиссабон
Триполи
Александрия
Мурзук
Джидда
Томбукту
Хартум
Табора
Дар-эс-Салам
Луанда
Кейптаун
Порт-Элизабет
Васко де Гама
(1497-1498 г.г.)
Мунго Парк
(1795-1797 г.г.)
Д. Ливингстон
(1840,1858г.г.)
П. Ковалевский
(1947г.г.)
Генрих Барт
(1840, 1849-1855 .г.г)
В. В. Юнкер
(1879-1887 г.г.)

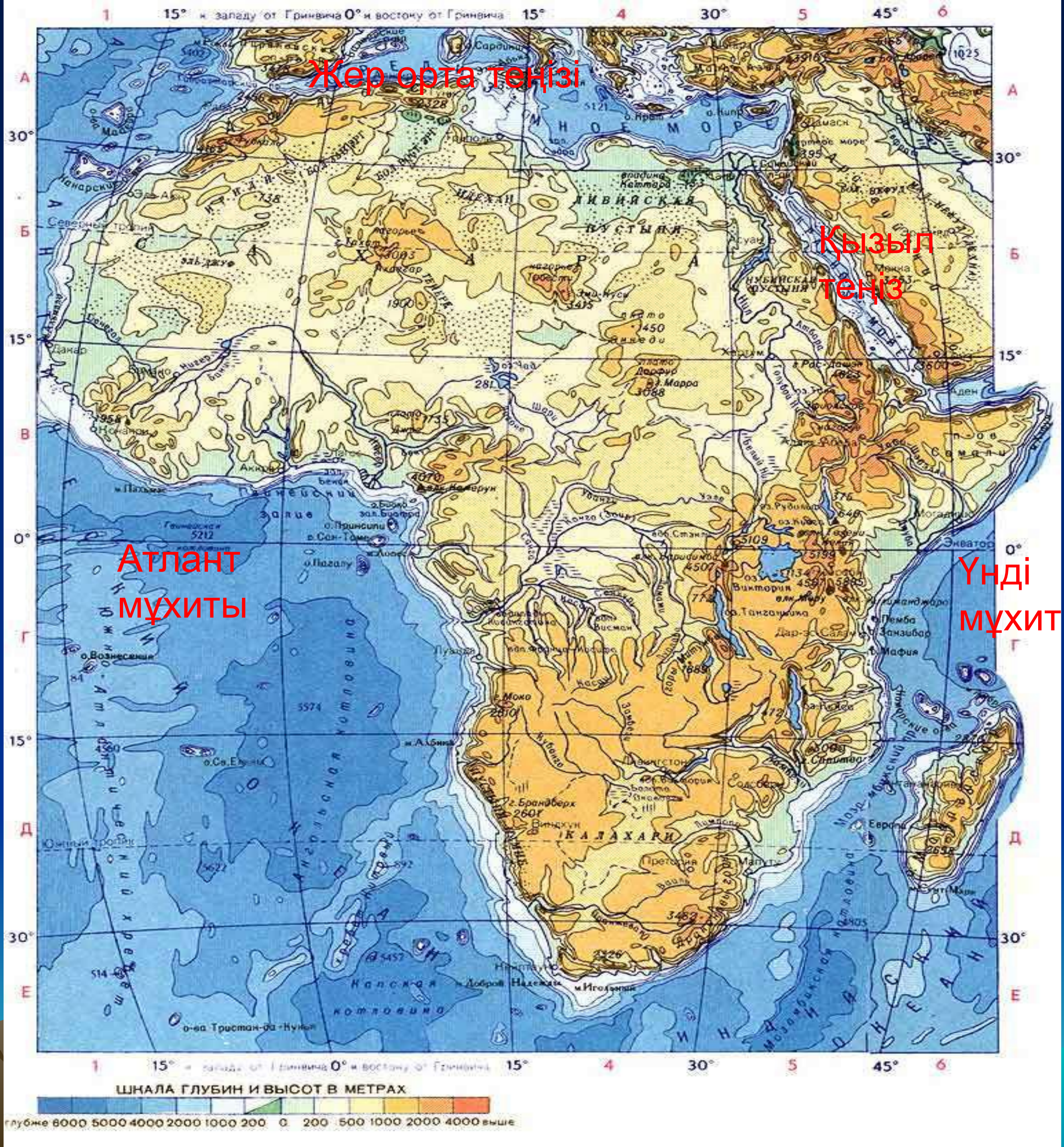
Жер орта теңізі
Қызыл теңіз
Атлант мұхиты
Үнді мұхиты
15° к западу от Гринвича 0° к востоку от Гринвича 15°
ЛИВИЙСКАЯ ПУСТЫНЯ
КАЛАХАРИ
ШКАЛА ГЛУБИН И ВЫСОТ В МЕТРАХ
глубже 6000 5000 4000 2000 1000 200 0 200 500 1000 2000 4000 выше

I топ:

Венн диаграммасы арқылы Африка мен Оңтүстік Америка материгін салыстырсын.

1. Географиялық орны бойынша
2. Жер бедері бойынша
3. ерекшелігі бойынша

II топ: Ассоциация
«Африка» туралы болмақ.
Бұл сөзді естігенде көз алдарыңызға
не елестейді? Сол туралы жазыңыздар.

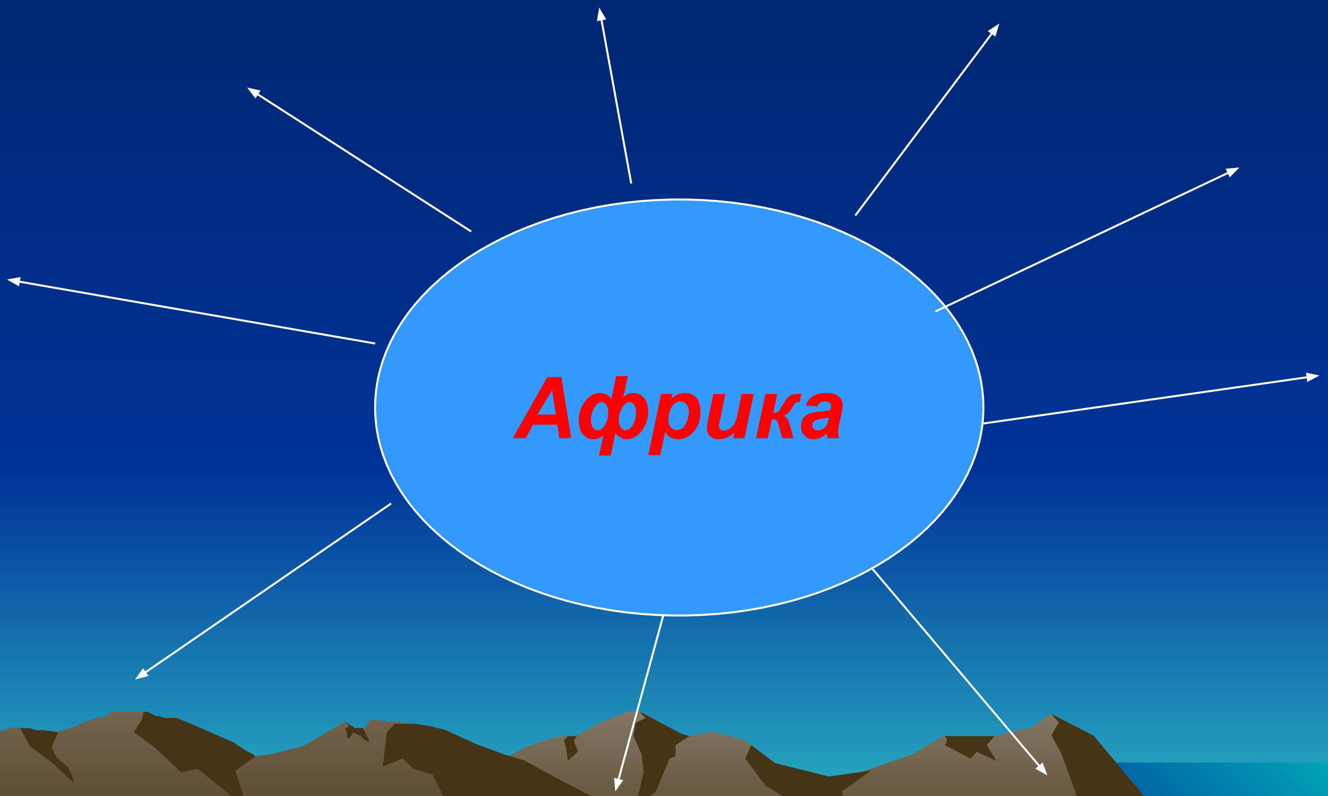

Үйге тапсырма:

- § 44 мазмұндау.
- Кескін картаға жалпы ерекшелігін түсіру, жағалық теңіз және мұхиттары, шығанақ, бұғаздарын, т.б. түсіру.
- Жұмыс дәптерді толтыру.
- Бүгінгі сабақтан алған әсерлерің туралы шығарма жазыңдар.

Африкандық піл

- **4.1** метр – ең рекордтық ұзындық
- **7.5** тонн – ер әрі жасы үлкен Африкандық піл жер бетіндегі ең ауыр салмақ иесі

Хамелеон

- **9** айда жұмыртқалардан жаңа хамелион шығады
- **0.05** секундта тілін созып үлгереді **хамелеон**
- **55** сантиметрге жететін ең ұзын тіл **хамелеондарда**
- **180** градусқа көздерін бұра алады

Керік

- **6.8** метр – ең максималды биіктік
- **20** минут ең ұзақ ұйқысы
- **50** километр ең максималды жылдамдығы

Африкан страусы

- **72** км/ сағ. – максималды жылдамдығы
- **5** сантиметр көзінің диаметр, жердегі жануарлардың ішіндегі ең үлкені

Африка бегемоты

- **60** метр ас қорыту жүйесі **бегемотта**